

Галина МЕДВІДЬ,
викладачка,
ДНЗ «Лісоводський професійний аграрний ліцей»,
Україна

ФОРМИ ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Підприємницькі структури мають право на добровільних засадах об'єднувати свою інноваційну, виробничу, маркетингову, постачальницькозбутову, фінансову та соціальну діяльність.

Об'єднання підприємств утворюються на невизначений строк або як тимчасові об'єднання. Залежно від порядку заснування об'єднання підприємств можуть утворюватись як господарські об'єднання, або як державні (комунальні) господарські об'єднання. Господарські об'єднання є добровільними, а державні (комунальні) - інституційними.

Господарське об'єднання – це об'єднання підприємств, утворене за ініціативою підприємств, незалежно від їх виду, які на добровільних засадах об'єднали свою господарську діяльність. Господарські об'єднання діють на основі установчого договору та (або) статуту, які затверджуються їх засновниками.

Державне (комунальне) господарське об'єднання – це об'єднання підприємств, утворене державними (комунальними) підприємствами за рішеннями Кабінету Міністрів України, міністерств або органів місцевого самоврядування. Таке підприємство діє на основі рішення про його утворення і статуту, який затверджується органом, що прийняв рішення про утворення об'єднання.

Для об'єднань підприємств характерною є особлива система відносин власності і взаємних зобов'язань. Підприємства - учасники об'єднання зберігають статус юридичної особи та свій суверенітет у господарській

діяльності. Вони, як правило, не відповідають за зобов'язаннями об'єднання, а останнє не відповідає за зобов'язаннями підприємств - учасників.

Підприємства - учасники господарського об'єднання мають право одержувати частину прибутку від комерційної діяльності об'єднання відповідно до його статуту, вийти зі складу об'єднання, а також бути членом інших об'єднань підприємств.

Об'єднання підприємств виконує лише ті функції і має лише ті повноваження, які делеговані йому добровільно підприємствами - учасниками.

Вищим органом управління господарським об'єднанням є загальні збори учасників, а управління його поточною діяльністю здійснює колегіальний чи одноособовий виконавчий орган відповідно до статуту.

Господарські об'єднання мають право утворювати за рішенням їх вищого органу управління філії, представництва, а також бути засновником господарських товариств.

Припинення діяльності об'єднання підприємств відбувається в результаті його реорганізації в інше об'єднання або ліквідації за рішенням підприємств - учасників.

Організаційно-правовими формами об'єднання підприємств є:

- Асоціація - найпростіша форма договірного об'єднання підприємств, створена з метою постійної координації їх господарської діяльності. Такі підприємства об'єднуються шляхом централізації однієї або кількох функцій (виробничих, управлінських, організації спільних виробництв тощо).

Асоціація утворюється на основі об'єднання підприємствами фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення своїх господарських потреб. У статуті асоціації повинно бути зазначено, що вона є господарською асоціацією. Асоціація не має права втручатись у господарську діяльність підприємств - учасників, а тільки може представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями.

- Корпорація - договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових та комерційних інтересів підприємств з делегуванням

ними окремих повноважень органу управління корпорацією; цей орган використовує ці повноваження для централізованого регулювання діяльності кожного з учасників.

Особливостями корпорації є:

- збереження фінансової та юридичної незалежності підприємств, які об'єдналися у корпорацію;

- делегування учасниками корпорації її органам управління частини повноважень щодо централізованого виконання певних функцій в інтересах кожного учасника;

- кооперування у виробництві товарів, координація основної господарської діяльності учасників корпорації та ін.

- Консорціум – тимчасове статутне об'єднання підприємств (найчастіше промислового і банківського капіталу) для досягнення його учасниками спільної підприємницької ідеї, господарської мети. Такою метою можуть бути масштабний будівельний проект, реалізація цільової програми, науково-технічного проекту та ін.

Консорціум використовує кошти, наділені його учасниками, а також централізовані ресурси, виділені для реалізації проекту або програми. Після досягнення поставленої мети консорціум припиняє свою діяльність.

- Концерн - це статутне об'єднання підприємств, організацій на основі фінансової залежності від одного або групи учасників з централізацією функцій виробничого і науково-технічного розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності.

Найчастіше при утворенні концернів використовується принцип диверсифікації виробництва. Учасники концерну втрачають свою самостійність та наділяють об'єднання частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими господарськими суб'єктами.

Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну. В сучасних умовах значно розширюється мережа міжнародних концернів.

- Холдингова компанія – суб'єкт господарювання, який володіє контрольним пакетом акцій дочірніх підприємств, які є учасниками асоційованого підприємства (господарської організації).

Асоційовані підприємства – це група суб'єктів господарювання - юридичних осіб, пов'язаних між собою відносинами економічної та організаційної залежності у формі участі у статутному капіталі. Між холдинговою компанією та її дочірніми підприємствами встановлюються відносини контролю та підпорядкування.

- Промислово-фінансова група (ПФГ) – об'єднання, яке створюється за рішенням Кабінету Міністрів України на певний строк з метою реалізації конкретної державної програми розвитку пріоритетних галузей виробництва, структурної перебудови економіки, активізації інвестиційно-інноваційних процесів, підвищення ефективності діяльності підприємств, їх конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

До складу ПФГ можуть входити промислові та інші підприємства, наукові, проектні та інші установи і організації різних форм власності, серед яких виділяється головне підприємство, що має виключне право діяти від імені ПФГ. При цьому головним підприємством не може бути банк, фінансово-кредитна установа.

Підставою для створення ПФГ є генеральна угода про спільну діяльність. Промислово-фінансова група не є юридичною особою і не підлягає державній реєстрації як суб'єкт господарювання, її діяльність визначається відповідним законодавством.

Перевагами ПФГ є можливість здійснення контролю за циклами виробництва та розподілу продукції з одного центру, змога конкурувати на ринках з найпотужнішими світовими компаніями.

Недоліком є можливість і велика спокуса утворювати монополії на ринку, а це вимагає застосування до ПФГ антимонопольного регулювання з боку держави.

Крім охарактеризованих до об'єднань підприємств належать синдикати, картелі, трести, але вони не мають масштабного розповсюдження в умовах вітчизняної економіки, тому їх особливості та специфіку функціонування можна дослідити самостійно.

Таким чином, об'єднання підприємств дозволяють більш ефективно вирішувати виробничі, соціальні та інші завдання, які постають перед окремими підприємствами, дозволяють більш раціонально використовувати наявні ресурси, розширювати можливості їхньої господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.

Володимир ІВАНИШИН,

доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН,
заслужений працівник сільського господарства,

Микола МІСЮК,

доктор економічних наук, професор
директор навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів,
Заклад вищої освіти «Подільський Державний Університет»,
Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ КРАЇНИ МОЛОКОМ ТА М'ЯСОМ ВРХ В КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

У вирішенні продовольчої безпеки країни особлива роль належить тваринництву. Ця сільськогосподарська галузь у розвинених країнах світу